

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:	
Helyben.	Videkre küldve:
Egy evre . . . 10 kor. — fill.	Egy evre . . . 10 kor. — fill.
Fel evre . . . 5 . . .	Fel evre . . . 5 . . .
Negyed evre . . . 2 . . . 50 .	Negyed evre . . . 4 . . .
Egy óra . . .	Egy óra . . . 7 . . .
Egyeszesen ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Nyílt levél

Veszprémy Istvánhoz.

(Mint a hajdúvármegyei független és 48-as Kossuth-párt elnökéhez.)

Érdemes Elnökünk! Mélyen Tisztelt Barátom!

Magad tudod, hogy az idegent oktalanul és még inkább nyakunkra ültető nemzetrontó törekvések háborgásba hozták hazánk külömben túrvetűző, de biztosan koldusodó népét is. Magad tudod, hogy ez a háborgás oly országos és nagy méreteket öltött, elsőpréssel fenyegeti mindazokat, kik az osztrák szolgálatába szegődve még a nemzet rontása, teljesen idegen kézbe szolgáltatása árán is átalkodottak volna a véradót emelni.

Többé nem egy pártnak a tetszik vagy nem tetszik kérdését képezi ez a gyilkos merénylet, mely vérünk, vagyunk áldozatul hozatala árán és fejében még inkább nyakunkra ültetné a nemzet gyűlölő sehonnai, garázda vad idegent, az osztrákot; azért a nemzet jövő fejlődésének és izmosodásának létkérdése az, hogy a felülről erőszakolt gyáva kormány szivja vissza az osztrák generálisok inye szerinti katonai javaslatokat.

Mi ha most is csatát veszítünk,

veszendőbe megyünk magunk is. Hazánk jövő sorsa a nemzet kezében van.

Befolyásolt kormányunk ingatlóságában támaszt nem remélhetünk. A nemzetnek magának kell talpra állani, ha a magyar megakarja továbbra is őrizni az ezeréves hazát. És látjuk, hogy közönyös, máskor megalkuvásra kész, végzetesen viszálykodó nemzet lelkét most közös cselekedetre gyújtja az életösztön, mely a kergetett gyáva vadnak is erőt, kitartást, bátorságot duzzaszt a veszedelemben. A nemzeti léleknek és önérzetnek ezen üdvöt gyümölcsöző ebredésétől ihletve van a nemzetnek minden józan, igaz fia. Az évtizedes pártorompók lehullanak, az ellenséges párt jelszót a mindnyájunkat közös csapással fenyegető nagy nemzeti veszedelem némitja el és kezét fogva sorakoznak az ország minden részében a nemzeti hadak a megromlók és megromlás ellen. Hisz magoknak a kormánypárti zászlóval választott képviselőknek nagy, igen nagy részét köti a választóiknak adott szó, nem szavazzák meg az így is koldus-tarisznás nemzetnek további terheltetését és szipolyozását a telhetetlen idegen hatalom bendőjének tömésére.

Debreczen város harmadik választókerületének a képviselője, Dobieczy Sándor képviselő is ilyen igé-

retnek a zálogba hagyásával került fel az országházba, nemcsoda tehát, hogy ily körülmények között, Debreczen városának józan, hazafias, a maga létszükségeit ösmerő polgárai és választói egyértelmű felháborodással, pártkülönbség nélküli hazafias becsületérzessel tiltakoznak a véradó emelés merénylete és az ehhez kapcsolt vésszes javaslatok ellen; sőt, mint az újságokból magad is tudhatod, a nemzet által örömhelyesléssel fogadott mozgalom indult meg, miszerint Debreczen köztörvényhatósági bizottságának derék magyar tagjai, a hozzájuk csatlakozó más hazafias polgárokkal nagy küldöttségben, nyomtatékos erővel ismételjék meg a kormánynál, a képviselőházban, a tiltakozást a terhek további emelése ellen, melyek különben november havi határozatában nemzetrontónak bélyegzett e nemes város közgyűlése, tiltakozással irván fel az ellen. Debreczen ezen tiltakozó felületőleg átiratát azóta magáévá tették a fővárossal együtt az ország legtöbb és hazafias törvényhatóságai, nem kétkedhetünk, hogy a tiltakozó küldöttségek is nyomon sorakoznának Debreczen után; így adnának döntő súlyt az ellenzék nagy küzdelmének, melyet a kormánypárt igazán hazafias tagjai is helyeselnek és a jövőjén aggódó nem-

Ketten.

Csillagatlan, homályos éjjelen
Ha elkerüli szememet az álom,
Eszembe jutsz még olykor énnekem
Édes, szerelmes ideálom.
. . . Látom szemednek derült ragyogását
Amint mosolyva tekintesz reám
S forró ajkadnak csendes suttogását
Mint ha még most is hallanám;

„Őszi alkony szürke árnya
Imbolyog a légen át.
Beborítja fátyolával
Csendes, bájos kis szobád.
Itt ülünk a kandallónál
Fel fel lobban a parázs
S elfogja a szivűnket
Egy hatalmas, szent varázs . . .

Kiesi kezed a kezemben,
Égő arcod arczomon,
Szivecskédnek dobogását
Álmodozva hallgatom . . .
. . . Látod édes, a tavasznak
Milyen hamar vége van.
Ébresztgetni, siratgatni
Vissza hívni hasztalan! . . .

Szeress, amíg nem érinti
Lelkedet az őszi szél.
Mert az már csak hervadásról,
Virághullásról beszél.
Míg a véred orni tud még,
És a szived fiatal . . .
S nem tépte meg fehér szárnyad
A zord őszi zivatar! . . .
(Szeged.)

Unger Ila.

Egy járásbíró naplójából.

(Vagy miből lesz a rém hír?)

Az 1889-ik évben Abrudbányán voltam a járásbírószág vezetője. Egy szép napon egyenesen az igazságügyi miniszteriumból kapok egy választ, hogy a lehető legrövidebb idő alatt a polgármesterrel, a főszolgabíróval és a csendőr főhadnaggyal jöjjünk össze tanácskozni és állapotunk meg arra, hogy mennyi fegyveres erőre van szükség a lázadás elfojtására.

Mint hogy a többiek is hasonló tartalmu ukázt kaptak a miniszterüktől, másnap csakugyan összejöttünk tanácskozásra, jól-

lehet fogalmunk sem volt felőle, hogy hol van lázadás kitörőben. A csendőr főhadnaggy bizonyos fölénnyel kérdezte, hogy nem félünk-e? Egyhangulag feleltük, hogy annyival inkább nem félünk, mert azt sem tudjuk hogy mitől kell félnünk.

— A lázadástól, feleli ő diadalmasan.
— De hol a lázadás? kérdezem.

— Hát nem tudják az urak, hogy a havasokon fellázadt az oláhság és nyomul lefelé?

A közli azgatás kerekai csodálkozva felelik, hogy ők erről nem tudnak semmit.

Erre aztán én emelkedtem fel szólásra és szóltam ilyenképpen:

— Én tegnap érkeztem meg a havasokról. Két napig jártam a hegyeket hivatalosan, de semmiféle lázadást vagy készülődést nem észleltem, noha jó darab földet be jártam. Olyan csendes a nép, mint az aludt tej.

Utánam a csendőr főhadnaggy vette át a szót és kérdezte, hogy volt nálam fegyver és miféle volt az?

— Nem volt én nálam semmi más, mint egy négy-öt araszos nádpálcza, az is csak azért, hogy ne kötőfék szárral kelljen a lovat ütni.

zet pedig pártos kicsinyeskedés nélkül szentesít; mert ma már minden józanfejű magyar polgár tudja, hogy most, ha könyelműen vagy vásári czinkos érdek miatt bukunk, akkor a magyar nemzeti állam és a tulteher alatt, az idegen szolgátságba sülyedt nemzetfentartóerők is bukhatnak, úgy lehet, bizonytalan időkre.

Tehát kívánatosnak látnám, hogy a debreczeni tiltakozó nagy küldöttséghez a független hajduságnak lelkes, hazafias polgárai is csatlakozzanak és pedig, lehetőleg, városenként, községenként tekintélyes számban; és mert az idő rövidsége miatt nehezen volna kivihető, hogy idevonatkozólag a hivatalos vármegyét is bevonhassuk a mozgalmunkba (Hajdúvármegye feliratilag szinte tiltakozott a katonai javaslatokban foglalt merényletek ellen), legmegfelelőbbnek tartanám, ha te érdemes elnökünk, a vármegyei független pártnak tisztelt elnöke, a lap utján, és a megyebeli pártvezetőségekhez intézett hivatalos leveleid utján felhívást intéznél vármegyei pártunknak kerületbeli vezetőségeihez, miszerint mi hajduk is csatlakozzunk kiküldötteinkkel és önként ajánlkozó hazafias hajdu testvéreinkkel a debreczeniek nagy küldöttségéhez, mely hazafias példát mutat a nemzetnek és intést a talán nem is annyira hazafiatlan, mint inkább gyáva és kegytlen kormányoknak, hogy szívjá vissza a minősíthetetlen javaslatot. — Ezt azért kell cselekednünk, mert sorsunk jobbrafordulását csakis akkor remélhetjük, ha végre a nemzet is sorompó-

Erre megnyugodtak a közigazgatás kezei és elnémult a csendőr főhadnagy, látvan, hogy nincs hősi tette kilátás.

Abban állapotunk aztán meg, hogy mi ugyan teljességgel nem felünk, de ha Pesten annyira félnek, úgy adjanak Abrudbányára az állítólagos lázadás lecsillapodtáig két rendőrt. Nekünk ez sem szükséges, a pesti uraknak meg talán elég lesz? A két csendőr meg is jött szerencsésen, de a pesti lapok csak ütötték a nagy dobát.

A lázadás azonban ennek dacára sehogyan sem akart megjönni, de meg jött helyette nem sokára egy század katonaság. Ekkor csakugyan kezdtünk félni és igyekeztünk katonáikat kitessekelni, úgy okoskodván, hogy az oláhok most ugyan csendesek, de ha észreveszik katonáikat, ki tudja nem kerekedik-e kedvük egy kis háborúra és a katonák úgy sem őriznek minket, ha aztán elmennek, akkor csakugyan bajba kerülhetünk, mert azt fogják hinni az oláhok, hogy mi hívtuk a katonákat.

A mint a katonák elmentek és Pesten is elcsendesedtek, hozzá láttunk a nagy hű hó kinyomozásához. Nem azért volt közöttünk csendőr, rendőr és vizsgálóbíró, hogy homályba hagyjuk az igazságot.

Az igazság pedig mi volt?

A piacztéren deszkabódék voltak, melyekben a kofák kenyeret és rozslisztet árultak.

Egy éjjel kettőt ezekből a bódékból feldöntött valaki.

ba lép és ellentállásával bizonyítja, hogy nem — ostoba birka, hanem oroszlán, melyet szabadság: nem pedig gyalázatos szolga ketrecz illet.

Ifjabb Mórincz Pál.

Hajdúvármegyei köztörvényhatósági bizottsági tag.

Szabadulás 7-800 ezer korona évi újabb adótehertől.

(Debreczenben nem lesz általános házbéradó.)

Az adók- és pótdadók tengerébe erősen lemerült Debreczent, Debreczen város lakosságát, mint már e lap közleményei után is elég ösmeretes, újabb nagyadó, újabb teher nyomása fenyegette. Ez az adó az általános házbéradó lett volna, melyet a pénzügyigazgatóság kiutatása szerint törvényes alapon kellett volna behozni és pedig már akkor is, ha a bérbe adott lakások száma csak eggyel is túlhaladja a bérbe nem adott lakások számát. Már pedig a pénzügyigazgatósági összeírás szerint ez a helyzet bekövetkezett Debreczenben és így újabb évi 7 800 ezer korona adóterhet akartak zudítani a városra, a mely ellen a város a miniszterhez fellebbezett, újabb összeírás elrendelését kérvén, melyet a miniszter csakugyan el is rendelt, de csak a külsőségekre.

És ez a nagy, felelősségteljes, terhes és fárasztó feladatokkal járó művelet ma már be van fejezve. Be van fejezve nemcsak a külsőségeken; de a város képviselőinek tapintattal párosult erélye és okossága folytan es kérelmezésére a miniszter meg a belterületen is újabb összeírást engedélyezett, bárha már a külterületen megejtett összeírás is Debreczen közönsége javára szolgáltatva a kedvező adatokat, most a belterületi összeírás is Debreczen közönségét vértette fel; mert kitünt, hogy az első összeírás nagyon hibásan oldatott meg és a vegyes bizottság vegleges megállapodása szerint a megejtett fáradságos, a legapróbb részletekre kiterjedő felülvizsgálat tiszta, bizonyos, határozott adatai szerint kitünt, hogy Debreczenben az összes lakrészek száma 35892, melyből bérbe nem adott lakrész 18,602, bérbe adott lakrész 17,290.

Igy tehát 1312 vel több a bérbe nem adott lakrész, mint a bérbeadott. Viágos és megdönthetetlenül bizonyos tehát, hogy Debreczenben nincs törvényes alap az általános házbéradó behozatalára.

Ez a fényes és örvendetes eredmény, mely Debreczent az általános házbéradó veszedelmétől szabadítja meg, mely Debreczen város anélkül is roskadásig terhelt polgárságának a válláról évi 700—800 ezer korona újabb és méltánytalan adóterhet emel le, egész évi fáradalmas, lelkiösmeretes, idegfeszítő, megszakítás nélküli és pihenést nem ösmerő hatalmas munkának a gyümölcse.

Részvettek ebben a munkában, Hank miniszteri tanácsos, mint a pénzügyminiszterium kiküldöttje, a pénzügyigazgatóság emberei, az állam érdekeinek a képviselőiként és a város nagyérdekének képviselőiként és védelmében Juhász Ignác köztörvényhatósági biz. tag és Hajdu Gyula nyugalmazott adóügyi tanácsnok, kiknek a város védelmében nap mint nap harczokat kellett, még pedig a legéresebb harczokat kellett megvívni a pénzügyi kormány képviselőivel. Óriási volt ez a munka, ez a vita, ez a harcz, ez a felkutatása minden háznak. Egészségüket, tudásukat, idejüket teljesen ezen feladatnak áldozták a város képviselői, kik az elért és immár be-

fejezett fényes sikerű munkájokkal a legnagyobb hálára kötelezték a nyomasztó nagy tehertől szabadított Debreczen város polgárságát. És mi hisszük is, hogy a polgárság teljes értékében fogja méltányolni ezen a reményenfelül sikeresen befejezett nagy munkát, melynek ilyen sikeres, eredménydus keresztülviteléért a város képviselőit, Juhász Ignác és Hajdu Gyula urakat teljes elismerés és a polgárság hálája illeti meg, mint a kik a város megvédelmezésében tapodtnyit sem engedtek a pénzügyi kormány makacs és félelmetes erőszakjával szemben.

Mi különösebben Juhász Ignác köztörvényhatósági bizottsági tagról irunk fel itt néhány elismerő szót. Juhász Ignác, a köztörvényhatósági bizottságnak és a debreczeni függetlenségi pártnak ezen régi tevékeny, nagytehetségű, lelkiösmeretes tagja fényes sikerrel befejezett munkálkodásával ismételtelen bebizonyította, hogy nem a czifra szavak, de a gyümölcstermő tettek embere, kire büszkének lehetünk, hogy pártunkhoz tartozik és pártunknak oszlopos tagja, de ki azonban most pártkülönbség nélkül védelmezte meg a polgárság érdekeit, a mit róla jegyzésbe venni nekünk, az ő elvtársainak, öröm és elégedettség.

A Juhász Ignác és Hajdu Gyula odaadó, szívós, lelkiösmeretes, meghátrálást, fáradságot nem ösmerő hatalmas munkájának köszönhetjük, hogy Debreczen ily fényes diadallal és igazsággal szabadul az általános házbéradó polipként fenyegető veszedelmétől.

Illó tehát polgártársak, mint ezt más, pártunkhoz nem tartozó lapársunk is elősmerte és cselekedte, hogy kalapot emeljünk az igazi polgár érdemek előtt.

(—cz.)

Levelek a szerkesztőhöz.

(Az erdélyrészi tanulmányut felől.)

Azon megtisztelő bizalom alkalmából, hogy a V. H. O. Sz. igazgatósága engem méltatott ezidei utazási ösztöndíjára, helyből, mint vidékről, számos jóindulatu, buzdító hazafias levelet és a czél megvalósítására vonatkozó gyakorlati tanácsokat kapok íróktól, tanároktól, az erdélyrészi nemzetiségi viszonyok iránt érdeklődő és ösmerős egyéb közéleti férfaktól, kiknek ezen buzdító, jóindulatu sorait természetesen halás köszönettel fogadom és sorozom legkedvesebb emlékeim közé, mert manapság uton-utfélen komisz önzest tapasztalván, a jóindulatu figyelmet és érdeknélkül nyilvánuló elősmerést meg kell becsülnünk.

De nemcsak azért kedvesek nekem a bizalomnak eme nem keresett jelei, mert a barátságot, bizodalmat és a munkás, hazafias élettörekvéseket és irányt méltányló buzdítások bárkinék is jólesnének és így nekem is jólesnek, de mert a levelekből az ébredező nemzeti önértzet és együttartás sugarai is felém ragyognak. E ragyogó sugarak elkísérnek engem tanulságos barangolásaimba is, hol a pusztulást, romlást megdöbbsentve látván, mégsem csüggedek, mert hitem, hogy nemzetünk felébredvén, bajainkat orvosolhatjuk és a régi biztos alapra állunk.

Ezen nemzeti ébredés és ébresztésben közreműködni czélom és ha a többi nagyok munkáihoz néhány csakányütessel, asónyommal, téglakövel járulhattam, hűséges és elégedett közkatona leszek. Nem élődtem hiába mint annyi sok mások, tehetségesebbek, kedvezőbb körülmények között élők.

Nem fitogtatásképpen, de nemzeti szempontokból is örvendetes bizonyosságokul közlök a hozzám intézett levelek közül néhányat.

Szávay Gyula a V. H. O. Sz. érdemdus alelnöke, a Petőfitársaság koszorus költő tagja és a debreczeni kereskedelmi és iparkamara népszerű, buzgó titkára következőket írja:

„Kedves Uram, Móricz Palya!

Nagyon örvendtem sikerének és gratulálok hozzá. Megvagyok győződve, hogy mához egy évre gyönyörű magyar könyvet olvasunk a székelyekről.

Igaz barátsággal üdvözlö

Szávay.

Komóssy Arthur, a debreczeni Csokonai-kör tevékeny és erős magyar érzésű alelnöke a következőket írja:

„Igen tisztelt Szerkesztő Uram!

Őszinte szívből gratulálok a szegedi választmány részéről nyújtott előismeréshez; oly ritka manapság a valódi érdem jutalmazása, hogy valóban csodaszámba megy az. Szíves üdvözlettel és tisztelettel Komóssy Arthur.

Kolozsvárról az „Eke” (Erdélyi Kárpát Egyesület) főtítkáratól, a hazafias, az erdélyrészi mentő munkálatokban fáradhatatlan és örök érdemű főtítkártól, az első székelybazar rendezése alkalmából Debreczenben is jól ösmert és becsült Radnóti Dezső főtítkártól ezen szíves levelet vettem:

„Kedves Barátom!

Melegen gratulálok a kitüntetés alkalmából. Méltó és érdemes munkáját tüntette ki a V. H. O. Sz. A legnagyobb szeretettel és barátsággal várlak, hogy megismertesselek ország részünk szépségeivel és sebeivel.

Kolozsvárt időzsed alkalmára vendégül hivlak meg szerény kis hajlékomba. Esetleg egy pár helyre magam is elkísérlek, ha valamely hivatalos dolog nem fog gátolni.

Szeretettel üdvözlö

Radnóti Dezső.

Megjegyzem még, hogy Radnóti barátom az „Erdély” című díszes, hazafias honismertető illusztrált folyóiratnak is szerkesztője.

Dr. Kardos Samu, a nagy Wesselényi Miklós élettörténetének e lelkes írója, kutatója és országos nevű kriminálista ezeket írja:

„Kedves Pali Barátom!

Mikor az Országos Hirlapírók Vidéki Szövetsége neked biztosította az ez évre szóló utazási és tanulmányi ösztöndíjat — akkor egy igaz embert — igaz munkájáért jutalmaztak meg. Engedd meg tehát nekem — mint igaz barátodnak, hogy ehhez a ritka szép kitüntetésedhez neked igaz szívből gratuláljak. Ölel szerető és nagyra becsülő hű barátod Kardos Samu.

Dr. Neugeboren Emil, a nagyszabeni „Siebenbürgisch Deutschen Tageblattes” főszerkesztője ezeket írja:

„Igen tisztelt Kartárs Uram!

Őszintén örvendek lelkes elhatározásának, hogy hozzánk jö. Ajánlanám, hogy tanulmányi utját nem mindjárt, hanem néhány héttel később, talán április végével, vagy május havában kezdje, mikor t. i. már melegebb idő állott be, hogy kirándulásokat is tehessen például szász falvakba stb. Minden esetre szíveskedjék velem ide érkezésének időpontját már előre közölni.

Szívélyes kartársi üdvözlettel Neugeboren.

Dr. Medgyessy Károly nagyszabeni királyi aljárásbíró szinte kedves üdvözlő levelet írt ez alkalmából; sőt felvetett egy érdekes és figyelemre méltó eszmét is, hogy

a szász magyar közeledés erősítésére minden „szürke okoskodásnál” többet érne, ha debreczeni ev. ref. akademikusok, jogászok és theologusok oda lerándulnának és mondjuk: ott parázs szász-magyar mulatságot rendeznének. Nagyon kedves ez az eszme és kivihető is volna. Szerintem olyanformán, hogy a husvéti vagy pünkösztői vakáció alatt a főiskolai kántus és zenekar oda lerándulna. Az elutazás előtt rendezendő hangversenyek és az ottan, a szászok között rendezendő hangversenyeknek és bálnak a jövedelméből bizonyosan és bőven fedezhetnék, a vasutak által is kedvezményesen elősegített, hazafias és a jövőbe kiható kirándulásnak kiadásait; mert például Segesváron, hol a bájos szász kisasszonyok rendkívül szeretik a magyar notát, a magyar kaszinó nyelbe ütné a doigot és a protestáns szász társadalom is rokonszenvesen és barátságosan fogadná az ősi protestáns kollegium testvér felekezeti ifjait.

A felvetett eszme mindenesetre olyan érdekes és érdemes, hogy azzal még foglalkozni fogok és hiszem, hogy az erdélyrészi kirándulásom alatt, a mennyiben ahhoz a kollegium érdemes tanárai és ifjai is beleegyezésüket adják, a szász prot. testvérek között alkalmam lesz erről beszélni és ennek megvalósítását előkészíteni; hanem akkor aztán a fiuk igazán jól betanulva danóijának és hegedüljenek, mert kritikákban nem lesz hiány.

Sassi Nagy Lajos szegedi tanár és hazafias oktatásügyi munkáiról jelesen ösmert nevű író ezeket írja:

„Kedves Barátom!

Fogadd őszinte szerencsekívánataim kifejezését abból az alkalomból, hogy székelyföldi tanulmányutra határozta el magad. Elsőrendű fontosságú ügy ez. De mert ilyen s mert magam is atestem rajta — tavaly nyáron át 53 napon át — bejartam a 4 vármegyét — el kell mondanom ezeket. (1.) Tanulmányutadban mindent, de különösen a közgazdaságot figyeld meg, mert ez a székely ügy, ebben is 3 dolog: az erdő, legelő, a tagosítás és arányosítás. 2. Figyeld meg a székelyírást is. 3. Járj be Torda Aranyos vármegyét, valamint a magyarlakta szigeteket, mert ezek is pusztulnak. 4. Legtöbbet szekeren és gyalogjarij, mint én. Ez fáradszó, de czélszerű. 5. Keress, kutass orvos szereket a közöny ellen. Ez a mi legfőbb ellenségünk. Ez a kulcsa mindennek, a székely ügynek is. Ez nagyobb baj Ausztriánál is. Ha nem hiszed, majd rá jössz idővel. Egyébként én is készen vagyok a székely ügygyel s a nyáron a könyvem megjelenik. A szegedi székelytársaság, hála Istennek, gyönyörűen virágzik. Barátod Sassi Nagy Lajos.

Rostkowicz Arthur, a szegedi „Független Közvélemény” erőstollu, erős magyar érzésű, szókimondó szerkesztője szinte nem kevésbé érdekes levélben szól az esethez. Helyesli, derék dolognak mondja az elhatározásomat a hazai tanulmányutra, attól némely sikereket vár. Ő maga, Szlavoniába szándékozik, hol él vagy 100 ezer jó magyar teljes elhagyatottságban, de néhány év előtti sajnos tapasztalata szerint ott meg az ifjabb magyar nemzedék elhorvátosodik. A horvát iskolákban még azt sem tanítják, hogy van Magyarország, magyar király stb. Sőt ellenkezőleg arra tanítják az ifjabb nemzedéket, hogy az isten is horvát . . . A földtúr paraszttal való érintkezést ajánlja és még egyéb érdekes dolgokat is írván, közöttük éles kritikát némely ferdeségekről, ezzel fejezi be becses levelét:

— Ezek nem tanácsok, hanem olybá

vedd, mintha már is utban volnál és valami paraszti atyáknkiától kérdeznéd az utat Zetelaka felé.

Debreczeni kistükör.

(Makó Lajos színigazgató.)

Nem szeretném, ha valaha Makó Lajos is érezné a régi mondás terhét: „egy próféta sem kedves a maga hazájában . . .” Mert Makó Lajos mint ember, mint művész, mint igazgató, majdnem emberöltő óta küzd az eszményekért, még pedig, hozzátehetjük, hogy a jó kálvinista Makó eszményei egyszerűs mind mindig magyar nemzeti eszmények is voltak. Pedig azoknak az eszményeknek a hű szolgálatában — bolond ország is ez a miénk — nem egy méltatlanságot kell elszendvedni olyanoktól, kiknek az orczájához a poros sarut sem törölnénk; nem az orcza, de a hazai föld drága porának a megbecsüléséből.

Azonban Makó Lajos, csaholás ide, csaholás oda, a kálvinista magyart jellemző szilárdsággal haladt és halad utján, mint ember, mint művész, mint igazgató. És a fő cigányvajda, szent Kleofás ugyse, nem okolható, ha a mételyezett korszakunkban, mikor divat szemétdombból rakni oltárt még Tháliának is, Makónak is küzdeni kell ez árral, mely bizony-bizony tőle is ragad el, csikar ki áldozatokat jobb meggyőződése és izlése daczára.

Hajh! Ma olyan a divat. A szinpadon hazaáruló banditából emel nemzeti hőst. A „legvittebb huszárt” sülyeszti le erkölcstelen, szoknyavadász operette alakká és az izlés, kedély, erkölcsmesítés helyett bordélyházakból léptet a szinpadra kihívólag mez-telen, czégéres hösnöket . . .

Nem! Ezen szinpadi állapotoknak megteremtéséhez Makó Lajos igazgatónak semmi köze. A művelt fejű, lelkű, izlésű, romlatlan ősi magyar meggyőződésű férfiúnak, művésznak, igazgatónak legtöbbször töviskes a helyzete ebben a kavardásban és szilárdságának köszönheti, hogy e korcs korszak örvényei nem rántják a mélybe.

Őszintén és érdek nélkül mondom, Makó Lajos, mint uriember, mint igazi művészlélek, mint a nemzet eszményeiért lángoló igazgató egyformán érdemes a magyarság becsülésére.

Küzdelmes, de mocsoktalan pályafutás áll mögötte. Becsületes sikereit nem halaványítja az idő; sőt az igaz gyémántnak a ragyogása ebben az idegen szemetes, kavardott, zavarodott, korcs korszakban még fokozódik.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK

Újabb adomány a sárospataki főiskolának.

Azon szép, okos és becsületes czikk, melyet dr. Kardos Samu jeles munkatár sunk intézett a hazafias zsidósághoz a segítségért a magyarsághoz folyamodó sárospataki és református főiskola támogatása végett, nem hangzott el hiába. Ugyanis dr. Kardos Samu, az iskolai értesítők azon kimutatása alapján, hogy évről-évre, mintegy 2000 Mózes felekezetű ifju nevelkedik a reformátusok által fenntartott felsőbb iskolákban, szólította fel az intelligens, hazafias zsidóságnak a protestáns iskolákban nevelt elemeit halajuknak némely lerovására. E nemes, szép felhívás kapcsán most újabb dérek adományt jelenthetünk és küldhetünk be a sárospataki főiskola gyámolítására a debreczeni református püspöki hivatalhoz. Zimmermann Jenő tokajvidéki, abaujszántói bornagykereskedő adott át 20 koronát a felelős szerkesztő kezéhez a sárospataki iskola javára. Midőn Zimmermann Jenő bornagykereskedő urnak ezen szép adományát hálás köszönettel nyugtatjuk, követésre ajánljuk a der k példát.

Az emlék-kert rendezése.

Még a múlt esztendőben elhatározta a Csokonai kör választmánya, hogy a szabadság szobor felállítására folytán a nagytemplom és főiskola közötti emlék-kertet — annak facsoportjait és virágágyait a változott helyzetnek megfelelőleg újonnan rendeztetik, — egy új kutat készített és a Szombathy Vörösmarthy féle emlék oszlopot is eldugott állapotából előbbre helyeztetik. E czélból a Heykal Ede műkertész által készített tervrajzot és költségvetést elfogadván, miután az időszak előhaladottsága miatt már nem lehetett végrehajtani a munkálatokat, azoknak teljesítését ez év tavaszára halasztották. Heykal műkertész már sürgeti a végleges elhatározást, mert nagyon közeledik a tavasz. Ugyanazért az e czélból kiküldött bizottság legközelebb helyszíni szemlét tart és a szükséges munkálatokat elrendeli.

A V. H. O. Sz. hivatalos értesítése.

A V. H. O. Sz. érdemes szegedi elnöksége ma értesítette hivatalosan felelős szerkesztőnket az ösztöndíj odaítélése felől, egyzersmind kérvén az utazás megkezdése idejének közlését is.

Viharos bankgyűlés Berettyó-Ujfaluban.

Berettyóujfaluból írják a következőket, melyért a felelőség természetesen a beküldőt terheli: Február hó 22-én tartotta a „Sárréti népbank“ rendes évi közgyűlését. Előre látható volt, hogy nem folyik le simán ez a gyűlés, mert a részvényesek egyrésze elhatározta az ott uralgó tarthatatlan állapotokon változtatni. Mindjárt a gyűlés megnyitása előtt történt egy incidens, mely az amugy is felizzgatott kedély hangulatot még nagyobb forrongásba hozta. Ugyanis egy részvényes — ki igaz ugyan, hogy kiskoru — benyújtotta részvényeit, hogy annak megfelelő számu szavazatot kapjon, azonban a szavazatszedő bizottság visszautasította, azzal a megokolással, hogy „kiskoru nem szavazhat“ — eme eljárás folytán állott elő némi kis inczidens, még pedig azért, mivel a múlt rendkívüli közgyűlésen szintén egy kis koru részvényes nyújtotta be részvényeit és az ellen nem emelt a szavazat szedő bizottság kifogásokat és nem utasította el. — Nem utasította pedig azért vissza, mivel akkor — dacára annak, hogy törvénytelen dolgot követtek el, szükség volt egy kiskoru szavazatára és részvételére, mert ha ezt

nem követték volna el, úgy a rendkívüli közgyűlést kellő számu tag hiányában nem tarthaták volna meg. Így tehát már akkor is törvényellenesen járt el a Bank mélyen tisztelt vezetősége. — A vihar teljes erővel azonban akkor tört ki, a midőn a mérlegben kitüntetett 2500 koronányi behajthatatlan váltó követelésre került a sor, amelyből mint kitünt, 1600 korona a bank ügyésznének hibája folytán — ki egyzersmint az intézet vezérigazgatója — veszett el illetve vált behajthatatlanná s ennellögvá eme összeg öt terhelné és mégis a részvényesek karára a bank évi nyereségéből üttette le. Óriási vihar keletkezett, midőn egy részvényes egy másik részvényest „maga meg hallgasson“ rákiáltással akart elnémitani. Fűsikető larma keletkezett erre és midőn több tag az illető rendreutasítását követelte és erélyesen tiltakozott ily eljárás ellen az elnök az ez ellen felszólláló tagok kérését még csak figyelemre sem méltatta. Kiderült az is, hogy egy részvényes jogtalan megbízással akart szavazni s mikor a tagok követelték ezen ezből kifolyólag is, hogy vizsgáltsanak meg a megbízások s a szavazóknak a szavazásra való jogosultsága — eme kérelem megtagadtatott, — erre aztán több részvényes kimondotta, hogy ily esetben szavazatát nem gyakorolja s a gyűlést mielőtt még az indítványok és a választásokra került volna a dolog, otthagya. Nemsokára egy szintén viharosnak ígérkező rendkívüli közgyűlésre lesz kilátás.

Ötödik protestáns estély.

A protestáns estélyek ez évi sorozata bezárult. Utóljára nyitlak meg ez iskolai évben tegnap délután a főiskola dísztermének ajtajai, hogy befogadják a protestáns összegyűlt nagyszámu művelt közönséget s mikor boldogság járja at szívünk e szinte meglepő sikerek érzetében, ép oly fájdalommal tölti el keblünket ennek a szónak tudata, hogy: vége. De nem! Az érzelmek fenségesek, az érzelmek elmulthatatlanok, már pedig a prot. estélyek az erzelem lángját gyujtak szívünkben fel, azért az érzelmet, hogy mi kálvinisták vagyunk s ezzel a hittel boldogok is leszünk. Különben az ünnepele lefolyása ez:

Pontban 5 órakor zendült meg a zsufo-lásig megtöltött hatalmas teremben a főiskolai énekkar kezdő éneke, a mely után Sáfrány Lajos tanítónőképezdei tanár fejtegette a protestantizmus és a korszellem czimű felolvasásában azt az alapeszmét, hogy a XX század emberét egyedül a heyesen értelmezett evangélium, tehát a protestantizmus szelleme vezetheti a haladás és a boldogság utain. Sáfrány Lajos egyénisége, széles körü tudása, fenkölt gondolkozása már előre biztosították a sikert, a mely nem pusztán tapsokban, de a szivekben az emlékezet mezején terem. Schmidt Mariska éneke következett ezután Török Erzsike kisasszony harmonium kísérete mellett. Éneklő lebilincselő vonzó, varázslatos zenéjü soprán hangja s a kísé- rő szakavatott, finom gonddal vezetett kísérete igen kiemelkedő pontjává tették e számot az estélynek. A tanítónő képzőintézet egyik legtehetségesebb növendéke töltötte be az ünnepele 4-ik számát: Teleki Ilonka irodalmi tanulmányban méltatván Szabolcskát mint protestáns vallásos költőt, „A magyar papot, kinek költészete alap hangulatát a kálvinista szabadabb szellemmel párosult mély vallásos meggyőződés alkotja“ — állította elének oly fenséges világitásba, mely Teleky Janka mélységes szellemének legragyogóbb bizonyítéka. Majd Jakab Lajos szavalta Ábrányi, „Keresem az Istent“ cz. költeményét nagy hatással s utánna az ev. ref.

tanítóképző intézet vegyes kara gyönyörködte a közönséget Beethoven bünavallomás czimű énekével. Ugy általában a szép öszhangzatos ének, mint a gondos vezetés s főleg Kamaráth Ilonka gyönyörű szólója oly élvezetet szereztek a hallgatóságnak hogy színmű nem akart a taps míg három gyönyörűen előadott magyar nótát is végig nem élvezénk. A elnök beszéde és a 179. dics. 10 versének eléneklése után a legkellemesebb benyomásokkal távozott el a közönség. Az ünnepele teljes két óra hosszúság tartott s mégis oly gyorsan tűnt el ez idő tőlünk. Most már csak volt, de emléke örök leszen.

A Csokonai kör felolvasó üléséről.

Nagy számu intelligens közönség részvétele mellett tartotta meg a Csokonai kör szombaton d. u. 5 órakor a városhaza nagytanácstermében felolvasó ülését. A program minden egyes pontja sikerültnek mondható. dr. Jászi Viktor elének előadással, szónoki szép mondásokban és képekben gazdag elbeszéléssel, ismertette a finnek tudományos és kulturális életét; hódoló elismeréssel adózván azon eredménydus buzgóságnak, — melyet a finn zenialitás az egész emberiség szellemerköicsi emléke és kiművelése érdekében mar idáig is tanusított s melyet mint követendő nemes példát — dr. Jászi — nekünk debreczenieknek is figyelemükbe ajánlott. Vajha ez a nemes intelem nem lenne kialtó szó a pusztában! — Koncz Akos olvasta fel ezután „Ábrandy Katain kézfogója“ czimű minten izében kellemes, magyar szellemű, magyaros zamatu, gyönyörű elbeszélést, melynek tárgyat a régi magyar világból vette s szerencsés leleményességgel választotta meg a szerző, méltán kiérdemelve a tapsvihart, melylyel a közönség őt honorálta. Aztán Farkas Imre jeles képességeiről ösmert nevü ifju költő olvasott fel saját költeménye közül egy pár sikerült, bájos verset. A program befejező részét dr. Fényes Samunak a tehetséges drámaírónak „Messias“ czimű drámarészlete, illetve ennek felolvasása képezte. Ez az erőteljes nyelvezettel megírt dráma, a zsidónép pusztulásának tragikus történetéből egy megható részlet mutat be. A római légiók dúlása és pusztítása elől kétségbeesve menekülő zsidó nép, hazájának s nemzetének végpusztulása per ezében is törhetetlen hittel és meg nem ingatható reménnyel várja az őt csapásival sújtó haragos Isten könyörületét s ez isteni könyörületnek a megszabadító „Messias“ megérkezésében való megnyilatkozását . . . De mind hiába várja . . . , mert a mint dr. Fényes Samu drámarészletében az igazságnak erős hangján kijelenti: A Messias többé nem jön el. Egyszer eljött már. Ő volt az, akit megfeszítettek, és aki aztán meghalt és eltemettetett. (dr. K. P.)

Tiltakozó gyűlés a főiskolában.

Mint értesülünk a főiskola ifjusága a hosszas viszálykodást követő szelcsend után ismét életjelt ad magáról, és pedig ezuttal ahhoz a mozgalomhoz csatlakozik, mely a budapesti és kolozsvári egyetemeken már széles hullámokat vetett. Ugyanis szerdán a főiskola hazafias ifjusága nagy tiltakozó gyűlést tart a k a t o n a i j a v a s l a t o k e l l e n.

Kubellk Debreczenből nősül.

Budapestről illetőleg Bécsből oly tudósítás röpült szét a nagyvilágba, mely messze földeken nagy érdeklődést fog kelteni, de mégis különösbben itt Debreczen-

ben, mert, az eljegyzési hír szerint, a világhírű hegedűművésznek, Jan Kubeliknak a bájos arája debreczeni leány. Egyik legbájosabb, legkedvesebb tagja a debreczeni hölgy társadalomnak, a köztisztelt tudós Széll Farkas táblai tanácselnöknek a leánya Csáky (Széll) Marianna grófné, kinek eljegyzéséről a „Pesti Napló”-ból a következő értesüléseket olvassuk:

(Kubelik vőlegény.) A budapesti hangversenylátogató közönséget felette érdekelni fogja a hír, amit bécsi tudósítónk jelent telefonon. Kubelik Jan, a világhírű fiatal cseh hegedűművész eljegyezte Széll Farkas debreczeni táblai tanácselnök leányát, Csáky Marianna grófnét. Kubelik Csehországi sikerei után Magyarországra jött és innen indult ki világhódítói virtuózi pályafutására. — Azt csak nagyon kevesen tudták, hogy Kubelik mindenüvé magával vitte egy fiatal magyar grófné arcának emlékét. Debreczeni diadala után ismerkedett meg a grófnéval, aki 1898-ban vált el férjétől, gróf Csáky Kálmántól. Három évvel ezelőtt ismerkedtek meg és most, három év után látták csak egymást viszont Bécsben. A férfivá érett Kubelik most már mint komoly kérő lépett fel és mint bécsi tudósítónk jelenti, már el is jegyezte a magyar grófnét. Bécsi tudósítónk az érdekes eljegyzésről ezt jelenti: Kubelik Jan, a világhírű hegedűművész eljegyezte Csáky Marianne grófnét, Széll Farkasnak, a debreczeni királyi tábla tanácselnökének leányát. Az eljegyzés ma délelőtt történt Bécsben, az örömapa jelenlétében. Kubelik és Széll Farkas leánya három évvel ezelőtt látták egymást először és a fiatalok szerelemre lobbantak egymás iránt. Kubelik vendége volt Széll Farkasnak a debreczeni hangverseny után a művész és a fiatal grófné elhatározták, hogy egymáséi lesznek. Kubelik akkor huszéves volt. A szerelmesek tegnapig nem látták egymást, de állandóan leveleztek és sűrűn váltottak táviratokat. Tegnap Kubelik bécsi hangversenyén találkozott három év múltán ismét a szerelmesek. Széll Farkas egy páholyban hallgatta a koncertet leányával együtt. Kubelik július 5-en tölti be huszonharmadik évét, a menyasszony 22 éves. Az esküvő egy év múlva lesz. Kubelik azt tervezi hogy Bécsben palotát építtet s hosszabb ideig marad az osztrák fővárosban. Holnap e utazik Bécsből németországi hangverseny-kör útjára, melyre régebbi szerződése kötelezi.

Debreczeni rendőrség és a kivándorlók.

Az Amerikába való vándorlás hullamai a felföldről lassankint az alföldre is átesapnak. Mint értesülünk, különösen Szabolcs és Szatmár vármegyékben öltött a kivándorlás nagyobb mérvet és főképp a szatmármegyei Gilvácstról. Innét egy hónap lefolyása alatt 150 ember kelt utra Amerika felé. A múlt hó 28-án, szombaton Gilvácstról 14 ember indult el Amerikába, nagyjára utlevélnélküli hadkötelesek. A debreczeni vasuti rendőrség észrevevén a kivándorló csapatot, táviratilag értesítette az esetről az államrendőrséget, melynek emberei, Dobra Miklós és Gavallér József vizsgáló kaulauzok dicséretes közreműködésük segítségével, a csapatot Szecső állomáson el is fogták; immár a negyedik eset, hogy a debreczeni vasuti rendőrség értesítése folytán a budapesti állam rendőrség külföldre szóló utlevél nélküli hadköteles kivándorlókat tartóztat le. A kivándorlás vezetője egy elcsapott oláh tanító, a kit szintén elfogták.

Építik a lelenczházat.

A lelenczház, vagy ahogy a miniszter nevezi: „gyermekmenhely” sokat vajudott ügye, ma végre olyan

megoldást nyert, hogy a jövő hóban már megkezdik a lelenczház építését. A lelenczház építését ezideig az késleltette, hogy a miniszter és a város nem tudtak megegyezésre jutni, hova építsék hát a lelenczházat. Egy év óta folytak a tárgyalások, míg végre a napokban a miniszter kiküldötte, Némethy Károly miniszteri tanácsos is meg szemlélte azt a három helyet, melyet a város a lelenczház telkéül kijelölt és felajánlott. A miniszter kiküldötte is a Mester utca végén, a helyi vasut telepét találta legalkalmasabbnak. A miniszter ma szintén döntött. Leiratában, melyet ma terjesztett a tanács elé Oláh Károly tanácsnok, értesíti a várost, hogy a lelenczház telkéül elfogadja a Mesterutca végén kijelölt 3 hold területet, csupán azt a kikötést teszi, hogy a Pesti utcán elvezető nyílt csatornát zárt csatornává alakíttatja át. A miniszter még arra kéri a várost a terület átengedése iránt intézkedjék gyorsan, annál inkább, mert a lelenczház építését még e hóban megakarja kezdeni. — A tanács már megtette a szükséges intézkedéseket, amennyiben a napokban a helyi vasut igazgatósága a legnagyobb készséggel engedte át telepéből a 3 hold területet. Igyhát most már mi sem áll utjában a lelenczház építésének és jövőre egy humánus intézménnyel gazdagabb lesz Debreczen város.

A műpártoló egyesület közgyűlése.

A műpártoló egyesület Puky Gyula főispán elnöklésével tegnap tartotta közgyűlését, melyen számosan jelentek meg. Az elnöki jelentést olvasták fel először, melyből kitűnik, hogy az egyesületnek 222 rendes és 13 pártoló tagja van. A pénztári jelentés szerint az egyesület 1222 korona 23 fillér vagyonnal rendelkezik. Elhatározták, hogy a képkiallításokra állványokat szereznek be. Ezután számvizsgálónak Török Gábort, Bodnár Gézárt és Kovács Józsefet újból megválasztották. Közgyűlés után választmányi ülést tartott az egyesület, melyen elhatározták, hogy április hó 8-tól 18-ig működő levél-tárlatot rendeznek.

Öngyilkos kereskedőség.

Egy nő, családos kereskedőségét akart tegnap délelőtt megválni az élettől, Satt Lajos az ill-tő, ki Asztalos és társa Kosuth utcai kereskedésében volt alkalmazva. Anyagi bajokkal küzdött és tegnap délelőtt a Bethlen-utca 34 sz. alatti lakásán neje és egy vendége jelenlétében, kivel borozgatott sósavat ivott. A boros pohárba öntötte a sósavat és kiitta előttük. Az öngyilkos kereskedőségét a kórházba szállították. Állapota súlyos.

Táviratok.

A képviselőház ülése.

Budapest, 1903. márcz 2.

A képviselőház mai ülésén folytatták a katonai javaslatok tárgyalását.

Első szónok **Schréter** Béla volt, ki a javaslatok mellett emelt szót. Utána **Benedek** János, a hajduböször-

ményiek jeles követe mondott tartalmat, nagyhatású beszédet.

Nem vonja kétségbe — kezdette Benedek beszédét, — hogy a tuloldal nem hazafias érzéssel érvelnek a javaslatok mellett, de hát magyar sziv és magyar sziv között különbség van. Mikhál bán és Simon bán is magyar sziv volt, az volt Petur bán is, mégis milyen nagy különbség van köztük. Azok az urak, kik Loyd klubból nézik a világot, bizonyára más színben látják, mint az a szegény magyar baka, kinek idegen vezényszóra kell a palota alatt elmasirozni. Homeri naivsággal mondta az előtte szóló, hogy nem lát vihart a láthatáron, a nemzet sohasem félt a vihartól, volt abban elég része.

Tompa sem a vihartól féltette az országot, hanem a lassan fujdogáló széltől, mely kigyóhoz hasonló: állnok. A nemzet elient tud állni a viharnak, de ilyen lassan fujdogáló szelecske veszélyesebb mint az orkán.

Igy van ez az ujonczemeléssel is. Az ellenzéknek kötelessége, utána járni, mire kell a temérdek ujoncz, hova teszik azokat és igaz-e, hogy több pénzáldozatot nem igényel a javaslat. Előtte szóló említette, az osztrák-magyar érdek azonosságát az Adrián. Nos hát lássuk, milyenek ott a mi viszonyaink. Ha Pólába magyar tenge-resznek ír levelet, azt előbb elküldik Bécsbe a Reichskriegs miniszteriumba és csak onnan Pólába. Hát egyenlő a magyar érdek az osztrákéval az Adrián? Nem!

Kubik Béla: Nem egyenlő sehol!

Benedek János: Kétségbe vonja,

hogy a kormány beváltsa ígéreteit, mert ilyen Széll féle ígéreteket a bécsi vihar nagyon könnyen elsöpörhet. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Azok a kiválmak, melyeket az ellenzék hangoztat, újabb költségeket, terheket nem igényelnek. A tuloldal azzal sincsenek tisztában, mennyibe kerül az ujonczemelés és mégis elrogadják a javaslatot, pedig maga Apponyi gróf a 89-iki véd-erő vitánál azért tartotta hatalmas ellenzéki beszédeit, mert nem tüntették fel pontosan, számadat szerűen a javaslatok pénzügyi részét. Benedek kijelenti, hogy nem szavazza meg a javaslatot. (Helyeslés a szélsőbalon.)

A nemzet ujjá écredett a lefolyt 100 év alatt, csak egy maradt meg, a régi hadsereg. Ott van most is, ahol 400 év előtt.

Ők maguk is önérzettel hivatkoznak erre a szellemre is a hagyományos osztrák szellemre, mely mint a ragaszték, összetartja őket. — Manapság sűrűen tartanak ezredünnepeket, ott büszkén hivatkoznak arra, hogy a szellem megmaradt a réginek. A mi hadseregünk ma sem néphadsereg, hanem despotikus szervezet. Benedek délután 3 óráig beszélt, az egész ülést kibeszélte.

A Falk-kefegyár munkásainak táncvigalma.

Debreczen egyik legnagyobb, a külfölddel is versenyképes vállalatnak, a Falk-féle kefegyárnak munkásai szombaton este nagyszerű mulatságot rendeztek a „Margit” fürdő tánctermében, melyről a jelen voltak hosszú névsorát legközelebbi számunkban hozzuk.

Nyilvános nyugtázás.

A Hittanszaki Önképző Társulat által 1903. márcz. 1-én tartott Protestáns Estélyen felülfizettek: özv. Vértessy Lajosné 1 kor., Harsányi István 1 kor., Sass Béla 50 fillér, Barna Mihály 1 kor., Kiss József 1 kor., dr. Varga Lajos 50 fill., Sinay Ida 9 kor. 50 fill., Erdődy Lila 1 kor., dr. Szeremley Béla 1 kor., Ozory István 50 fillér, Hajdu Jánosné 5 kor., Müller Béla 1 kor. Összesen 23 korona. A jótékony adományozóknak valamint általában a nagy közönségnek szíves jelenlétükért a Hittanszaki Önképző Társulat őszinte köszönetét fejezi ki Harsányi Pál elnök.

A „Zion” egylet bálja.

A farsangnak naptár szerint ugyan már vége, de Debreczenben azért még báloznak. És tegyük mindjárt hozzá, sikeresen. A hivatalos farsangon túl tartott mulatságok legsikerültebbjei közé sorozható a „Zion” jótékony egyesület bálja, melyet szombat este tartottak meg a „Bika” szálloda disztermében. Fesztelenség, kedélyesség uralta a bált, melynek sikerében fő érdeme van dr. Weisz József bálrendezősi elnöknek. A jóhangulatot fokozta Rácz Károly zenéje, melynek hangjai reggelik együtt tartották a társaságot. A bálon jelen voltak: Asszonyok: Dr. Balkányi M.-né, Jónás Mórné, Wiener Adolfné, Simonovits Lajosné, Lusztig Dezsőné, ifj. Sehvarcz Vilmosné, Ungár Albertné, Goldstein Mórné, dr. Kenyeres Elekné, Lefkovic Jenőné (Sajó-Szent Péter), Klein Miksáné, Turai Frigyesné, Eisenberger Jakabné, Goldstein Samuné, Schön Simonné, Kolb Jakabné, Jónás Mórné, Weisz Hermanné, Turai Farkasné, Wiener Adolfné, Weisz Gyulané, Ungár Samuné, Goldstein Bernátné, Hoffer Beláné, Thiszen Arturné, Zelinges Edéné, Lederman Henrikné, dr. Hegedüs Jenőné, Rosensamen Jakabné (K.-Majtény), Dr. Weisz Bernátné, Rose Fülöpné, özv. Róth Mártonné, Török Józsefné (Pusztá-Szennyes), Deutsch Ignáczné, Lindenfeld Ignáczné, Hochfelder Jakabné, Sleighaus Izidorne (N.-Várad), Weisz Martonné, Kain Józsefné, Kiss Adolfné, Sehvarcz M. L.-né, Margulesz Ferenczné, Emerich Arnoldné, Burger D. Józsefné, Kunossy Mihályné (Dévaványa) Elfenbein Dezsőné, Dr. Rózsa Mórné, Klein József é, Rózsa Ignác né, Katz Ferenczné, Rózsa Lajosné, Goldstein Jakabné, Rosenberg Miklósné, Keszler Vilmosné, Adler Ignáczné, Gelbmann Mórné. Leányok: Goldstein Anna, Schwarc Elza (S.-A.-Ujhely), Königstein Leona (Sajó-Szentpéter), Klein Aurélia, Rösenberger Hermina, Goldstein Fanny, Eisenberger Szeréna, Schön Etelka, Kolb Herminka, Weisz Berta, Turai Margitka, Strauss Szeréna, Rosse Béla, Groszmann Gizella és Laura, Deutsch Irénke és Gizike, Lindenfeld Janka és Aranka (Szakácsi), Weisz Ilonka, Schuptuch Elza (Nagykerek) Gabanyi Piroska, Emerich Zsuzsanna, Klein Regina, Katz Viola, Goldstein Gi-

zela, Klein Regina (Ér Mihályfava), Kálmán Hellén, Adler Giza, Gelbmann Helén, Kolubran Erna.

Mindenki tudja.

hogy a Mauthner-féle impregnált takarmány-répmag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

A Korona Takarékos és hitelszövetkezet

1903 ik évi jan. 1-én megnyitotta a 3-ik évtársulatát. Ezen új évtársulatra a beiratkozások a szövetkezet Piacz-utca 6. sz. alatti helyiségében teljesíthetők. Minden törzsbetét után **hetenként 1 korona fizetendő.** Az intézet előnyei: **törzsbetétei 6 százalékos jövedelmeznek**, kötelező heti betétekkel előmozdítja a takarékoskosságot, továbbá minden törzsbetét után **200-260 korona kölcsön kapható.** Miután a szövetkezet a kölcsönnek külön visszafizetését nem kívánja, hanem a heti betétekkel törlesztődik, így a szövetkezet kölcsönei könnyű visszafizetési módozat által különösen előnyösek kereskedőknek, iparosoknak, mezőgazdákknak és hivatalnokknak egyaránt. **A kölcsönök kezesség mellett, betáblázásra és biztosítéskül elfogadható értékekre adhatók.**

A két évtársulatba beiratkozott 1529 tag heti 6948 korona befizetéssel. A befizetett tőke 464,721 korona. **A belépés ez idő szerint még mulasztási illeték nélkül történhet.**

SZÍNHÁZ.

Műsor:

Hétfőn „A” bérletben: Bacsányi.

Kedden „B” bérletben: Bacsányi.

Szerdán: „C” bérletben Koldusdiák.

Operett.

Csütörtökön: „A” bérletben Bob herczeg.

Pénteken: „B” bérletben Bob herczeg.

Szombaton: „C” bérletben Bob herczeg.

Vasarnap délután: a Bányamester operett.

Este: Machbet, tragédia.

Bacsányi.

(Első előadása a debreceni városi színházban 1903 febr. 2 án.)

Fényes Samu történelmi tárgyú színműve, mint előre láttuk, nagy sikert aratott a debreceni színpadon. Érdemeit és fogyatékosait részletesen megbeszélte a pesti sajtó, e részben újat nem mondhatunk. Anynyi bizonyos, hogy az erős nemzeti érzés, mely minden sorában lüktet, és magasan szárnyaló nemes pathosza nem maradhat hatás nélkül, kivált magyar nézőközönség előtt.

Az előadás jó volt. Több: igen jó. Minden szereplőn meglátszott, hogy teljes tudását, egész művészi erejét viszi harcba, hogy a diadalt kivívja. Valamennyien osztoznak a kivívott sikerben.

Klenovics játszotta a darab kissé passzív szereplésű hőst, Bacsányit, szép alakját és színpadi gyakorlottságát kellően érvényre juttatva. Kár, hogy a darab végén

teljesen berekedt. Méltó partnere volt Jozsefszkykné, egy büszke arisztokrata leány szerepét játszva kellő erővel.

Csige Ilonka ismét nagyobb szerephez jutott s derekasan megállta helyét. Tapsban és virágban volt is része bőven. Nem volnánk azonban jóakarói, ha beszedének egy fogyatékoságára nem figyelmeztetnők. A selypítésről le kell szoknia, bármily erőfeszítés árán is. Vigjátékban még csak megjárja, de ilyen szerepben nagy hiba, amit el kell kerülnie minden áron.

Sebestyén egy Tibore szerű öreg parasztot adott s egyetlen jelenetben osztatlan tetszést aratott.

Farkas Béla, Ebergényiné, Pataki, Szilágyi Aladár, kisebb szerepeikben jók voltak.

A legkiválóbbat azonban Palágyi és Krémer adták. Az előbbi igazán átértett, nemes tüzzel mondta el az első magyar színigazgató gyönyörű mondásait a magyar színész magasztos hivatásáról — a darab fennszárnyaló legszebb részletét.

Krémer pedig az utolsó jelenetben játszott oly szívhez szóló közvetlenséggel, bensőséggel és megrázó drámai erővel, melyhez fogható a debreceni színpadon kevésszer tapasztaltunk. Ez volt az előadásnak szerintünk legsikerültebb jelenete. A darabot még többször adják. Megtekintését jó szívvel ajánljuk.

(— s — c.)

József főherczeg és a debreczeni diák.

A „Pesti Napló” érdekes emlékeztet közöl Jozsef főherczeg életéből. Ez emlékezésben egy hajdani debreczeni diákról is szó van, ki jelenleg a nyiregyházi református lelkészek tudós papja, névszerint dr. Bartók Jenő.

Felelevenítjük József főherczegről a következő érdekes és jellemző apróságot:

A régi világban történt még, hogy a pápai református főiskola egyik szuplikánsa Alcsuth határán találkozott egy másik szuplikánssal, akit a debreczeni kollegium küldött országos utjára. A diákok hamar összebarkáztak és elhatározták, hogy tisztelegni fognak József főherczegnél. Nemsokára elértek az alcsuthi parkhoz és ugyancsak gyönyörködtek a pompázatos ültetvények, színes virágcsokrok szépségében. Ezenközben egy makrapipás, szalmakalapos ur tűnt elébük, aki hatalmas galynyeső ollót tartott a kezében. A diákok odamentek hozzá:

— Ugyan barátom uram, — szólította meg a pipás urat Debreczen tiszteletes követe — szabad lenne ezt a kertet közelebből is megnézni?

— Hogyne!

— Be mehetnénk mi barátom uram?

— Be.

— De nem haragszik meg a fenség?

— Nem.

A szuplikánsokat aztán a barátom uram maga vezette végig a park csodaszép útjain, sőt egy ital sörre is beinvitálta a diákokat a kerti házba, a hol nagyon vidám lett a két követ.

A szalmakalapos ur kérdéseire elmondta, hogy nagyobb kívánságuk nincs, mint hogy színről színre láthassák a főherczegot.

— Hja, ma pedig aligha láthatják, mert két generális vendége jött.

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz” Debreczen, főtér, a városházzal szemben.

Ajánlja az ártalmatlan növényi anyagokból készült s kipróbált jó hatású **Dr. Borsos-féle HAJSZESZÉT**, mely megóvja a fejbőrt az elkorpasodástól, megszünteti a hajhullást, a hajvégek megtörését s szétszakadását, a hajelmolyosodását. Megszünteti mindonféle hajbetegséget s ezért mint óvszer is melegen ajánlható. **Nem rontja a haját**, sőt annak növelését elősegíti s a haját **dussá, sűrűbbé teszi.** **Borsos-féle Hajkenőcs**, melyből kis tegely 1 kor. nagy tegely 2 kor.

— Hm, baj, baj, mondták a diákok, mert kis segítség iránt is esedeztünk volna.

— Ha csak az a baj, adják ide a könyvet, majd én ismerem a módját, hogy kell rövidesen ilyesmit a főherczeghez juttatni.

És megígérte, hogy mire a tiszteletesnél átöltöznek, elintézi a segítség dolgát. Azzal kikísérte a kert vendégeit a kapuig és átvette tőlük megbízó levelüket, a könyvet, a mibe az adományokat szokták bejegyezni. A tiszteletes ur házában azonban nagy zavarba hozta őket, hogy a mandátumot nem tudták felmutatni, Elmondták a kalandjukat, hiven leírták a jószívű urat, aki kalauzolta őket a tündéerkerten és elkérte az írásaikat. Az alesuthi pap ijedten csapta össze a kezét:

— Az istenért, hisz a főherczeggel beszéltek!

A legátusok ijedelme javában tartott még, mikor megjelent az udvari inas két borítékkal. Az egyikre ez volt írva: „Debreczeni barátom uramnak“. A másik boríték ekkép volt czimezve: „Papai barátom uramnak.“ Mindegyik borítékba pedig két tizes bankó volt hajlítva, míg a könyvekben egy-egy ötös huzta meg magát. A debreczeni legátus ma Nyiregyháza református híveinek lelkipásztora: Bartók Jenő, a másik szuplikáns nevét nem tudta megmondani az a barátunk, aki ezt a kedves történetet nekünk elbeszélte.

CSARNOK.

Ruth eljegyzése.

(Irta: May György.)

7.)

Fordította: **Biró Irén.**

Egy napon, a verenda lépcsőjén ülve talalta, bokretát kötve, Hans gróf felülről dobta le jól czélezva egyenként a virágokat az ölébe. éppen egy pompás tearózsát tartott kezében s így szólt a mint ledobta: Rózsát a rózsának!

Barton kisasszony arezát fin orgat a.

— Nem nagy tehetségem van a bókhoz, mondá Traun, s ön kisasszony, nem látszik, hogy érzékeny volna irántok daczára ennek, ugy találom, hogy Hans ért hozzá.

— Mire valók a bókok? felelt Ruth. Senki sem hiszi el, az sem a ki mondja, az sem a ki hallja.

Kérdezze meg csak — azt fogják felelni az asszonyok, hogy nagyon unott nekik az az edesség, a mit bókok képében kell hallaniok. De mégis, mi lenne a menekvés, mikor a társalgás megakad! Ha nincs gondolat, s a párbeszéd akadozik, — hol vagy mentő bók!

— Igaza lehet, szólt Rudolf, és mégis szigoruan itél. Nem mindég a férfi hibája, ha a társalgás megakad; néha a legnagyobb igyekezet sem talál visszhangra. De két dolog mindég sikerrel jár; valami nagy hízegés vagy egy kis gorombaság. Akármily hihetetlenül hangzik is vannak oly szelid lelkek, hogy az utóbbira sem reflektálnak. Így nincs más hátra, mint egy bók. De a bók nem mindig hazugság, vagy üres hízegés, mint ön hiszi. Ki tagadhatná, hogy a bók sokszor egy abban a pillanatban kell: rokonszenvet vagy őszinte bámulatot fejez ki?

— Az ilyen különbözik a mindennapi bókoktól, s a szavakból kiérzik a meggyőződés.

— És ha nem különböznek is, és nem volna észrevehető benne a meggyőződés, mi rossz volna benne?

Nem minden hölgynek van oly finom hallása, mint önnök, és nem mindenik kíváná a bók minőségét meghatározni. A

bók hódolat, beszédünk tömjénje, s ha ugy találja is, hogy nem eléggé választékos. — ki mondja önnek, hogy én szépnek, vagy szeretnemtónak találom-e azt, a mit ön annak tart. Ki mondja meg, hogy az igazat akarom é mondani, vagy egy szívet akarok dobogásba hozni. Igazság!

Dicső fogalom, téged keresünk, téged vesz körül kíváncsiságunk, — téged dicsőítünk, akár cselekedeteink alapja vagy, akár életünk vezérszavakja, s mégis — igazság-e a virágillat? És oly sok dolog, a mi elbájosol, leköt bennünket, igaz é? És ha nem vagyunk is egészen őszinték, s egy hervadó leánynak szép szavakat mondunk, ugy ez talán csak a részvét volt, mely virágot szórt utjokra! Elitélheti é ezt? És egy nő szeretnemtónak nem számíthat-e a mi szeretnemtónakunkra? Kérdezze meg Hansot, hogy nem volt-e őszinte az ő bókja. Takarékos légy a szavakkal, ifu . . . szemeid ugy is eléggé beszédesek!

(Folyt köv.)

812—1903. tkv.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Gál Istvánnak Soymosi Ida és tarsai végrehajthatónak Szántó Lajos és társa ellen folytatott végrehajthatási ügyében a debr. kir. tvszék a de-recskei kir. jbiróság területén levő a tépei 39 számú tjkben A + 41.225/63. 225/10 hrsza. felvett ingatlanokra 419 kor.-ban a tépei 49 sz. tjkben A I. 51. 385. 481 672. 702. 947. 1158. 1330. 1451. hrsza. felvett ingatlanokra 2258 kor.-ban megállapított ki-kiáltási árban a végrehajthatási árverés elrendel-tetvén, annak foganatosítására határidőül **1903 évi márczius hó 13 ik napjának d. e. 9 óráját** Tépe község házához kitűzte.

Kikiáltási ár a becsár, azonban az ár-
verésre kitett ingatlan szükség esetén a ki-
kiáltási áron alul is elióg adatni.

Az árverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% készpénzben, vagy óvadék képes érték papirokban letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. § a értelmében a bá natpénznek a bíróságnal előleges elhelyezé-
séről kiállított szabályszerű elismervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnal és Tépe község előljárásiágánál tekinthetők meg.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Debreczen, 1903. évi jan. 23-án.

Hegedüs,

kir. tszéki bíró.

Boros Testvérek

uridivat
árubázában
Divatos Ruhakelmék, Selymek, Divatos
Jó Sefirek, Batisztok, Vász-
Jó nak, Szőnyegek, Fügő-
Olcso nyök, Ágyterítő, Pipere
Olcso cikkek.

T. iparos urak

figyelmébe!
Kovács kö-
szület, pozsonyi köszület, (Kox) és faszenet
legjutányosabban hához szállit Neumann és
Weisz hatvan u. 5. telefon 205.

Egy napszabó

kerestetik
Fényes Mór

Ön ideges !!

Folytonos gon-
dolkozás okozza
álmatlanságát. Rendelje meg a „Lelki nyu-
galm“ cz. könyvet álmatlanság és ideges-
ség gyógyításáról. Lélektani módszerek üdítő
álmom és nyugodt kedély hangulat előidéze-
sére. Ára 3 kor. bérmentve. Wézel József.
Magyar Frata. Kolozsm. Kívánatra küldök
igen érdekes prospektust. Kérem, biztosítsa
nyugalmát és írjon azonnal!

tisztelt gazdaközönségnek!

Ajánlunk: elsörendü arankamentes, a
magyar királyi állami vetömagvizsgáló
állomás által ölmazárolt . . . . .

lóhere és luczernamagot

eredeti quodlinburgi kitünö csiraké-
pességü répmagvakat, komócsin fuma-
got, csibehurt, lenmagot, kendermagot,
vetömag bükkönyt, gyönyörü Hanna és
Chevalier árpát, vetömag zabot stb.

a legjutányosabb napi áron

Holländer Adolf és Fia

Debreczen, Piacz-utca 28 ik szám.

2786—1903.

Faeladási hirdetés.

A Guton az árokpartokon vága-
tott akáczfáknak nyilvános árverésen
eladása elrendeltetvén, ezen árverésre
a helyszíneu f 1903. év márczius hó
5-én d. e. 9 órája tüzetik ki s ezen
árverésre az érdeklödök meghivatnak.

Gyülekezés a guti erdészlaknál.
Debreczen, 1903. febr. 26 án.

A városi tanács.

MEGHIVÁS

A Debreczeni Szőlő és Bortermelő Szövetkezet 8-dik évi rendes közgyűlésére,

mely 1903 é. márczius 17-ikén kedden d. u. 4 órakor Debreczenben, a Kerceskedő Társulat
házának termében tartatik meg.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság évi jelentése a lefolyt üzleti évről.
2. Az 1902 évi mérleg a zárószámadás és az erre vonatkozó felügyelőbizottsági jelentés,
3. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
4. Határozathozatal a felmentvény megadása tárgyában.
5. Igazgatósági javaslat pincze és egyéb építkezések tárgyában.
6. Három felügyelő bizottsági tagnak 3 évre leendő megválasztása.

Debreczen, 1903 február 25-én.

Az igazgatóság.

JEGYZET. Az évi mérleg és zárószámadás megtekinthető a Simonfi-u. 2 sz. a. irodánkban. A köz-
gyűlésen minden szövetkezeti tagnak szavazata van. Egy üzletrész 1 szavazat gyakorlására jogosít, a
mely akár személyesen, akár valamely szövetkezeti tag által képviselve érvényesíthető. 20 szavazatnál
többel azonban senki sem bírhat akár saját nevében, akár meghatalmazás alapján együtt. (Alapszabály
8 és 19 §§.)

